

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XII. Prouocatio Lutheri ad Concilium. Pontificis Romani declaratio de Indulgentiis. Maximiliani Caesaris obitus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

magisterio, aut Pontificis voluntate; uti in ipso Septemuiro, quamuis se non monentibus, sponte statutum esse sciebant. Equidem ex ea quam accepi rei tunc agitatae notitia ita censuerim: Si Romanus Pontifex ex tot Theologorum sententia, suorumque Senatorum suffragio id temporis, uti postea factum est, solemnium anathemate perculisset non modò geminos illos Lutheri errores subliores, à Caietano impugnatos, & quos Leo primùm damnauerat, sed etiam tot impie & insanè ab eodem scriptis editos, enumeratosque à Diplomate Leonis postmodum promulgato; Septemuir nondum ad Lutheri defensionem tam vehementer affectus erat, ut eius causam sibi suscipiendam putasset. Sed fortasse prudenter actum est: nam si non optimum, certè id peractum est, quod homo prudens optimum cèssisset pro rei notitia quæ tunc habebatur.

Itaque Saxo, ratus Caietanum, utpote suorum sodalium studiosum, Lutheri depressionem affectare, usum pro ratione potestatis vi, subacerbè rescripsit Legato per epistolam, uti credibile est, à Spalatino, qui à Secretis erat, confectam. Se quidem aiebat promissa præstitisse, misso ad illum Luthero: ex præcedentibus Cardinalis literis spem longè diuersam concepissem de iis quæ ibi Lutherus fuisset experturus; nec in animum umquam induxissem, benignæ missionis vice, nisiurum ipsum fuisse, antequam rationibus eum conuinceret, solo imperio ad palinodiam cogere; nunc verò denuntiare causæ curam à se dimissam, & Romæ damnationem minitari. Quamplures pios ac doctos viros, tam ex sua ditione quàm ex aliis Academiis testari, doctrinam Lutheri probam esse, quamuis eiusdem eruditio eorum commodo, qui pro re sua illi obstituerant, nequaquam esset accommodata. Idcirco suam Academiam tam erudito viro priuandam non esse, donec vel rationibus, vel iudicio earum Academiarum, quibus suam causam permittebat Lutherus, in sua responsione Cardinali à Saxone communicata, compertum foret ipsum iure esse puniendum.

CAPVT XII

Prouocatio Lutheri ad Concilium. Pontificis Romani declaratio de Indulgentiis. Maximiliani Cesaris obitus.

Cardinalis literæ ad Septemuirum incussere Luthero metum suæ damnationis Romæ breuè ferendæ; statuitque eam præuocare per prouocationem ab imminente sententia, ne illà post sententiam protractâ, videretur solùm ex eo denegasse supream

1518.

nam Pontificis auctoritatem, quod se damnasset. Igitur, cum usque ad id temporis in suis commentariis, actisque iudiciorum, plenam subiectionem sui suarumque rerum Pontifici professus esset; tunc scripto publico palam fecit, se imprimis nolle aduersari Ecclesiæ, Sedisque Apostolicæ magisterio, ac Pontificæ auctoritati: sed adiecit, Romanum Pontificem, tametsi Dei Vicarius in terris esset, tamen obnoxium esse tamquam hominem erroribus; quod in Petro patebat, qui idcirco legitur à Paulo acriter obiurgatus. Quapropter sicut paratus erat obtemperare Pontifici probe edocto; ita ubi hinc suorum æmulorum suafu quidquam in se, vel per se vel per suos iudices statuisset à iure Sacrisque Literis alienum, prout Legati literæ ad Ducem minabantur, prouocare se ad futurum Ecclesiæ vniuersale Concilium, quod Romano Pontifici præest; vnde in Pontificum potestate non fuerit huiusmodi prouocationes interdiceret. Studet eo scripto Martinus causas diffidentiae rationibus fulcire, queriturque Cardinalem tyrannicè secum egisse, dum palinodiam imperabat, eius ratione haudquaquam adducta, simul etiam crudeliter ob minas, nisi pareret; non tamen hinc eas refert contumelias, quibus affirmat Suauis fuisse hominem à Cardinali repulsum.

Interea cognito Romæ congressus euentu inter Caietanum ac Lutherum, antequam hic in secundam prouocationem supra expositam prorumperet, scribit Suauis, Legatum ab Aula vituperatum, quod Luthero vel ipsam Purpuram non obtulisset, si conuiesceret: sed hæc vel sunt ad Aulæ inuidiam dicta, vel ab aulicis imperitis profecta, qui solum statuarum mobilium obtinent vicem. Ex altera parte, cum in eorum gestorum monumentis ne scintillula quidem tam exaggeratæ auctoritatis emicet Cardinali concessæ, neminem in Romanæ Aulæ negotiis expertum latere potest, non esse in manu Legatorum ea offerre, quæ penes Pontifices summa sunt inter vel beneficia conferenda, vel præmia; eâ præsertim tempestate, quâ illorum paucitas qui Purpurâ donabantur, eiusdem augebat perinde æstimationem ac difficultatem. Verum, ut fuerit in potestate Legati, quis sanæ mentis fuisset auctor, ut Purpuram fœdaret eo capite, quod paulò antè Cæsar ac Pontifex manifestarum hæresum cloacam declarauerant? Vbinam vniquam huiusmodi exempla in Ecclesiâ Catholica memorantur?

Variatum quidem Aulæ sententiis, an seuerè, an leniter contra Lutherum agendum fuerit. Mitiora consilia antehabita, & vti magis ad ingenium Pontificis accommodata, & vti minus erga se peri-

periculosa ac turbulenta, ubi cum eo agitur, qui non habetur in potestate, & potest ultionem tentare. Verisimile quidem erat, Lutherum, toties pollicitum & verbis, & literis, & actibus publicis, subiecturum se iuxta Leonis arbitrio, ac si foret ipse Dei, nihil aliud postulasse, nisi Romani Pontificis declarationem super articulis impugnantibus; & tam ipsum quam eius asseclas quieturos fuisse, ubi palam fieret, Pontificiam auctoritatem circa Indulgentias nequaquam, ut ipsi dicebant, amplificationem Fratrum Quæstorum fuisse, sed Ecclesiæ Romanæ doctrinam. Et alioquin hæc generali decisione, neminem nominatim proferente, locus relinquebatur Lutheri sine pudore pedem retrahendi, quando multi etiam ex Patribus, in Ecclesiæ doctrinâ ac sanctimoniâ spectatissimis, sententias habuere, quæ nunc post sancita ab Ecclesiâ dogmata haberentur hæreticæ, neque idcirco ullam inde maculam eorum nomen contraxit.

4 Itaque nouo diplomate Pontifex declarauit, in Ecclesiæ thesauro Christi ac Sanctorum merita contineri, atque etiam iure clauium eo Romanos Pontifices uti posse, Indulgentias elargientes ad emolumentum uiuentium ac defunctorum. Missum est hoc diploma ad Legatum Lintzium commorantem, quod est oppidum Superioris Aultriæ: ab eo verò euulgatum, pluribus per Germaniam exemplaribus transmissis.

Diploma & alia scriptura infra citanda leguntur impressa in 1. tomo Lutheri.

5 Tres in errores hic incidit Suauis. Primus est, dum recitat tenorem Lutheranæ prouocationis ad Concilium, non solum mutilum & confusum, sed etiam à vero discrepantem. Experimento fit, cum asserit Lutherum ibi dixisse: *Nolle Pontificis auctoritati se opponere, ubi vera doceat*: quæ loquendi forma ridicula planè fuisset, cum certum sit, neminem umquam profiteri, se opponere veritati; at Lutherus ait; *se non intendere aduersari definitionibus Pontificis bene consulti*. In aliis pariter hallucinatur, prout quisque comperiet, cui libuerit eius narrationem conferre siue cum hac nostra, siue cum ipsa Lutheri scriptura: qua in re haud certè sim longior, ne dum lectoribus Suauem commonstro erga ipsos negligentem & infidelem, eisdem ipse minutus ac morosus euadam.

* Sunt Lutheri verba

6 Alter est, dum affirmat, ad eam prouocationem impulsam fuisse Lutherum à diplomate per Legatum promulgato. Et tamen promulgatio huius diplomatis habita fuit Lintzium 13. Decembris; prouocatio verò Martini iam præcesserat Wittembergæ 28. Nouembris. Quin ex quo idem diploma fuit Romæ subscriptum 9. Nouembris, etiam si Pontifex illud eodem die ad Lutherum misisset,

1518. sisset, cum ferè menstrui itineris spatio Roma distet Wittember-
 1519. gâ, haud planè peruenisset in eius manus, nisi longè post illum
 diem, quo diè legitur peracta à Luthero prouocatio. Et, quod
 idem conficit, in ipsa prouocatione nusquam fit sermo de tali di-
 plomate; à quo Lutherus disertè prouocasset, si quam eius noti-
 tiam accepisset.

Tertius error in eo situs est, quòd dicatur, Lutheri prouocatio-
 nem rationi consentaneam existimatam, & ideò Leonis diploma-
 te incendiū non restinctum. Eius prouocationis cum ratione
 consensus neque credita est, neque credi poterat à cordatis viris.
 Non est credita; propterea quòd illicò prodierunt censuræ aduer-
 sus Lutherum ex Academiis Colonienſi ac Louaniensi, decretum
 Pontificis, eiusque in definiendo auctoritatem comprobantes. Ne-
 que poterat credi; quia in huiusmodi causis vel admittitur quo-
 quo modo auctoritas Pontificia, vel omnino negatur. Si profus
 negetur, non est prouocatione opus; quemadmodum frustra esset
 prouocare à sententia hominis priuati. Sin aliquo modo admitta-
 tur, uti disertè ibi admittebat Lutherus, Romanum Pontificem
 appellans Dei Vicarium in terris, tamen talis auctoritas tamquam
 Concilio subiecta admitteretur; non idcirco Pontificiæ sententiæ
 executio, præsertim contra priuatum hominem, suspenderetur pro-
 uocatione ad futurum Concilium. Alioqui vel oporteret cuiusuis
 litis gratiâ Oecumenicum Concilium cogere, vel quilibet pende-
 ret anceps, donec opportunitas incideret Oecumenici Concilij in
 Ecclesia conuocandi. Pari ratione, quamquam sint Principes, qui
 subiecti sint generalibus Regni Ordinibus; risu tamen exciperetur,
 qui contenderet, executionem sententiæ, à Principe in priuatum
 latæ, ad Ordinum Generalium conuentum retardandam. Posi-
 to quòd Pontifex errare posset in Fidei dogmatis declarandis,
 essent quidem soluti fideles obligatione credendi indubitanter
 quod ille definit; sed non ex eo soluerentur obligatione extrin-
 secus obseruandi, quod in eo genere idem præciperet, dum-
 modò hoc præceptum Scripturæ, seu Legi diuinæ euidenter non
 opponeretur: quæ euidentia nequaquam poterat à Luthero præ-
 tendi, ubi tam magna fidelium ac Theologorum pars illius no-
 uitati reclamabat.

Ex alia igitur causa, quam supra indicaui, hebetata fuit acies
 diplomatis apud multitudinem; quia uidelicet declaratio ab In-
 dulgentiis cœpta est, in quo populi opinabantur, & à Pontifice
 studiosius agi in rem suam, & à potentia Dominicanorum (qui
 in

in eo articulo certamen exciuerant cum Eremitanis ac Luthero) 1519.
 declarationem extortam, pro qua sacræ Scripturæ ac Patrum testimonîa haud omnino clarebant.

9 Quòd si damnationi fecisset initium aliqua ex tot odiosis sententis, & iam à Luthero prolatis, propter quas (vt ipse à nobis supra memoratus fatetur) in theatro Heidelbergensi fuerat irrisus; multò pronius eius existimatio apud homines concidisset. Quare vel fuisset necesse palinodiam canere cum existimationis iactura; vel si pertinaciter obstitisset, pro hæretico habitus popularem auersionem sibi conflaret.

10 Verùm nihil vim Pontificij diplomatis adeò debilitauit, quàm Maximiliani Cæsaris obitus die 17. Ianuarij anni 1519. plane post mensẽ ab promulgato per Legatum diplomate. Etenim non solum firmum illud Catholica Religionis columen cecidit, quod potissimè contra Lutherum auctoritatem suam, qua vrgendo, quæ offerendo, tam strenuè impenderat; sed Septemuiro Saxonie Vicarij munus pro Imperio gerente, in iis Germaniæ locis, vbi præscripta consuetudinesque Saxonie seruantur, tam amplam illam regionem, deiecto quasi aggere, Lutheri errores inundarunt, quorum plerique iam cum ex fama curiosiores, tum ex ipso Quæsiturum aduersantium interdicto audiores euaserant.

Litteræ Cardinalis Caietani ad Leonem X. tomo 1. litterarum ad Principes 29. Iunij 1519.

C A P V T XIII.

Leo ad Saxonie Septemuirum, Lutheri causâ Militium mittit: & quid initio actum.

1 Satis intelligebatur Romæ, ad subiectum ignem extinguendum, fomitem auramque Septemuiro subtrahenda esse; sed opus arduum id ipsum agnoscebatur: eò quippe is palam processerat, vt in damnando Luthero seipsum vnà damnaturus videretur. Quare cum alia prius tentata in cassum cessissent, statuit Leo, ad Saxonem datâ operâ delegare virum aliquem ipsi gratiosum, in regionis illius moribus expertum, & qui titulum præferret Septemuiro acceptum atque honorificum. Mos est Romanis Pontificibus, quarto die Dominico Quadragenalis ieiunij solenni ritu Rosam auream consecrare, eamque intra aliquod tempus vni ex Principibus de Religione benè meritis dono mittere. Inter hos meritò recensendus erat Fredericus, non Maiorum modò pietate, sed propriâ, si eum ante Lutheri tabem * consideremus.

* Vide Catalogum de actis Lutheri 1517.

Pars I.

G

Magni-